Mervärdeskatten och lantbrukarna

Av direktören i Sveriges Lantbruksförbund K. Olov Andersson

Den 1 januari 1969 sker övergången till mervärdeskatt. Det är en mycket genomgripande skattereform i synnerhet för lantbrukarna, som blir helt nya i detta skattesystem. Lantbrukets ställning visavi mervärdeskatten har under utredningsarbetets gång varit föremål för ingående överväganden. Lantbrukarnas organisationer har med skärpa framhållit att lantbrukarna måste få "fullt medlemskap" i mervärdeskattesystemet, d. v. s. bli behandlade på samma sätt som andra företagare. I det följande skall lämnas en redogörelse för anledningen till att lantbruket engagerat sig så hårt i denna fråga samt för de praktiska problem, som uppkommer för lantbrukarna vid redovisning m. m. av mervärdeskatten.

Varför vill lantbrukarna vara med i mervärdeskattesystemet?

Skatteberedningens förslag år 1964 om införandet av mervärdeskatt ledde som bekant inte till någon lagstiftning. Finansministern motiverade sin "bordläggning" av frågan bl. a. med att det stora tillskottet av nya redovisnings- och skattskyldiga – nära 200.000 lantbrukare – skulle medföra alltför stor belastning på det administrativa området.

Från näringslivet var man emellertid mycket angelägen om att få mervärdeskatten. Finansministern tillsatte därför en översynsutredning, som under hösten 1967 överlämnade ett nytt förslag till mervärdeskatt. Detta förslag avvek på en för lantbruket väsentlig punkt från det först framlagda, nämligen genom att redovisningsskyldigheten för jordbruk och skogsbruk skulle inträda först vid en omsättning på 40.000 kr per år. Härigenom skulle enligt utredningens beräkningar ca 120.000 lantbrukare falla bort. Befrielsen från redovisningsskyldighet skulle emellertid inte enligt detta förslag medföra skattefrihet. För att lösa det problemet hade en schablonregel konstruerats.

Schablonregeln, som byggde på bokföringsmaterial från den jordbruksekonomiska undersökningen, hade självfallet löst många problem. Det visade sig emellertid vid en närmare granskning att den i praktiken skulle leda till så egendomliga resultat att den under inga omständigheter kunde accepteras.

Enligt den jordbruksekonomiska undersökningen – materialet avsåg år 1964 – uppgick i medeltal mervärdet i jordbruket till 40 procent och i skogsbruket till 80 procent. Utvecklingen går emellertid snabbt. Inom jordbruket blir det alltmer vanligt att man specialiserar sig på vissa grödor eller djurslag, och vid dessa företag blir det helt andra relationer t. ex. mellan investeringar och insatt arbetskraft än vid de mera traditionellt drivna lantbruksföretagen. Inom skogsbruket är det den starkt ökande anslutningen till skogsbruksområdesverksamheten som är det mest kännetecknande. Ett studium av räkenskapsmaterial för några av de senaste åren visade att spridningen av mervärdet var mycket stor. Det var få jordbruk och skogsbruk som låg i närheten av de angivna medel-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

talen. Mervärdet i skogsbruket hade sjunkit kraftigt främst på grund av den försämrade skogskonjunkturen. Vidare visade det sig att mervärdet i norra Sverige var betydligt lägre än i södra Sverige. Schablonen skulle inte medföra konkurrensneutralitet mellan olika avverkningsformer. Vidare konstaterades att schablonen skulle aktualisera svåra gränsdragningsproblem mellan de olika inkomstslagen.

Lantbrukets organisationer, som i likhet med andra näringslivsorganisationer har en positiv syn på mervärdeskatten, lade ned ett mycket omfattande arbete på remissvaret på översynsutredningens förslag. Det är också med tillfredsställelse man konstaterat att det starka önskemålet om att lantbrukarna skall behandlas på samma sätt som övriga företagare blivit tillgodosett. Man är väl medveten om att redovisning m. m. av mervärdeskatten kommer att vålla såväl lantbrukarna som skattemyndigheterna ett inte obetydligt merarbete. Stora ansträngningar kommer därför att läggas ned på att informera lantbrukarna om mervärdeskatten. Vidare kommer resurserna i den serviceverksamhet, som bedrivs på bokförings- och skatteområdet, att ökas. Mera härom senare i denna artikel.

Registreringen blir den första kontakten med mervärdeskatten

I september månad i år skall registrering av de redovisningsskyldiga företagarna äga rum. Det blir det första tillfället för företagarna att stifta bekantskap med mervärdeskatten.

I blanketten för registreringsanmälan, som riksskattenämnden utarbetat, skall bl. a. anges beräknad *total årsomsättning* och *skattepliktig omsättning*. Den senare uppgiften behövs dels för att avgöra om vederbörande företagare blir redovisningsskyldig, dels för fastställandet av redovisningsperiodens längd. För den enskilde företagaren, som inte haft tillfälle eller som inte har möjlighet att sätta sig in i vad mervärdeskatten innebär, torde det bli ganska svårt att lämna en riktig uppgift om den skattepliktiga omsättningens storlek. Det saknas tyvärr anvisningar om vad dessa belopp skall innefatta. Uppgift om årsomsättningen skall emellertid nu lämnas och även om det föreligger viss risk för att feltolkning görs har lantbruksförbundet på denna punkt gett lantbrukarna följande praktiska anvsningar.

I regel torde det vid angivandet av årsomsättningen vara enklast att utgå från "Summa bruttointäkter" på jordbruksbilagans tredje sida. Eftersom den senast avgivna deklarationen avser inkomståret 1967 och den uppgift som skall lämnas gäller 1969 blir det i allmänhet nödvändigt att justera beloppet ifråga. För att komma fram till omsättningen skall tillägg också göras för mervärdeskatten.

Vid beräkningen av den skattepliktiga årsomsättningen skall från den totala årsomsättningen borträknas de icke skattepliktiga intäktsposterna. Av de vanligen förkommande posterna på jordbruksbilagans inkomstsida berörs följande *inte* av mervärdeskatt:

Arrenden
Hyror
Elektrisk ström
Bidrag av statsmedel
Skördeskadeersättningar
Försäkringsersättningar
Uttag från skogskonto
Förmån av bostad
Elektrisk ström för privat bruk

Frågan belyses med ett exempel. Vi antar att:

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

a) summa bruttointäkter för 1967 (1968 års taxering) uppgår till 29.600 kr.

b) intäkterna för 1969 blir 5 procent högre än för 1967.

c) följande poster inte berörs av mervärdeskatt

Arrenden	400:—
Hyror	300:—
Skördeskadeersättning	1.600:—
Förmån av bostad	2.200:—
Elektrisk ström för privat bruk	300:—
S:a kr	4.800:—

d) de intäktsposter, som inte berörs av moms, kommer under 1969 att uppgå till 5.000 kr.

Vi får då följande resultat:

Beräknade bruttointäkter för 1969, 29.600:— + 5 procent	31.100:—
Avgår:	
Icke skattepliktiga intäkter	5.000:—
Återstår	26.100:—
Mervärdeskatt härå 11,11 %	2.900:—
Beräknad skattepliktig årsomsättning	29.000:—
Beräknad total årsomsättning = *31.100:— + 2.900:—*	*34.000:—*

Att beräkningen av den skattepliktiga årsomsättningen är viktig framgår med all önskvärd tydlighet av detta exempel. Vederbörande hamnar här under 30.000 kr-strecket ifråga om skattepliktig omsättning och behöver följaktligen inte redovisa mervärdeskatt förrän i februari 1970. Hade han kommit över 30.000 kr hade han fått inställa sig på att redovisa i augusti 1969.

Kan lantbrukarna klara redovisningen av mervärdeskatt?

Lantbrukare som upprättar sin inkomstdeklaration enligt kontantprincipen – det är f. n. 90–95 procent – är inte bokföringsskyldiga. Införandet av mervärdeskatt innebär ingen ändring i detta hänseende.

En omfattande informations- och upplysningsverksamhet i bokförings- och beskattningsfrågor har under en lång följd av år bedrivits av lantbrukets organisationer. Stort utrymme har härvid ägnats åt bokföringsfrågorna, eftersom all erfarenhet visar att en ordnad bokföring är den enda säkra garantin för en riktig och rättvis beskattning. Det har i den konsultationsverksamhet, som bedrivs på skatteområdet, kunnat konstateras att lantbrukare, som saknar fullständig bokföring, inte sällan deklarerar för höga nettointäkter. Inkomstsidan i deklarationen blir i allt väsentligt korrekt redovisad, eftersom ekonomiska föreningar och andra uppköpare av lantbrukets produkter lämnar kontrolluppgifter till taxeringsmyndigheterna. Avdragssidan blir däremot inte lika fullständig i de fall bokföring saknas. Ett stort antal lantbrukare skulle sålunda skattemässigt tjäna på att föra bok. En ordnad bokföring har ju dessutom en mycket stor betydelse som underlag för ekonomiska kalkyler och för kontroll av lönsamhet och effektivitet — frågor som för flertalet lantbrukare idag har större aktualitet än skattefrågorna.

Trots uppmaningarna om att ägna större intresse åt bokföringen måste tyvärr konstateras att en stor del av lantbrukarna saknar fullständig bokföring. Hur skall det då gå att klara redovisningen av mervärdeskatten? Som tidigare framhållits innebär inte övergången till mervärdeskatt att lantbrukarna blir bokföringsskyldiga, men det blir nödvändigt att fortlöpande hålla reda på ett stort antal poster utgående och ingående skatt. I upplysningsverksamheten om mervärdeskatten kommer stor vikt att läggas på att framhålla att mervärdeskattens införande medför att riskerna att förlora pengar ökar ytterliga-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

re för dem, som inte har fullständig bokföring.

Redovisningen av mervärdeskatt innebär inga svårigheter. På avräkningar och fakturor står skattens belopp klart angivet. (Undantag gäller kostnader för bostäder och inköp av personbil, vilket skall beröras längre fram i denna artikel.) Det gäller dock att fortlöpande noga hålla reda på vad man fått in och gett ut i skatt.

Lantbrukarna kommer att uppmanas att ta sina hustrur till hjälp i den mån de själva inte har intresse eller fallenhet för skrivbordsarbetet. Det finns också goda möjligheter att få hjälp främst genom den landsomfattande serviceverksamhet på bokförings- och skatteområdet, som lantbruksförbundet byggt upp. Ca 35.000 lantbrukare och andra företagare får från ett 50-tal kontor i olika delar av landet f. n. hjälp genom denna organisation. Man räknar med en kraftig ökning av anslutningen under de närmaste åren.

Den i rubriken ställda frågan om lantbrukarna kan klara redovisningen av mervärdeskatt torde med hänvisning till vad som ovan framhållits kunna besvaras med ja. Denna uppfattning styrks av de danska erfarenheterna. I Danmark infördes mervärdeskatt den 3 juli 1967. Ungefär lika många danska lantbrukare som här i Sverige har blivit såväl redovisnings- som skattskyldiga. De har klarat denna uppgift på ett fullt tillfredsställande sätt. Har de danska lantbrukarna klarat av mervärdeskatteredovisningen så bör också de svenska lantbrukarna kunna göra det.

10.000-kronorsgränsen kommer att vålla problem

Företagare, vars skattepliktiga årsomsättning inte överstiger 10.000 kr, är skattskyldiga i mervärdeskattesystemet, men inte redovisningsskyldiga. Tidigare hade föreslagits att gränsen skulle gå vid 6.000 kr. Som en upplysning kan nämnas att man i Danmark har en gräns vid 5.000 danska kr.

Utan tvekan kommer det för taxeringsmyndigheterna och deklarationsmedhjälparna att uppstå en hel del problem i det praktiska arbetet med företagare, som har skattepliktig omsättning understigande 10.000 kr. Problemen hade självfallet varit betydligt mindre vid en gräns vid 6.000 kr. Det blir också märkbara tröskeleffekter i gränsskiktet kring 10.000 kr. Det rör sig om flera 10.000-tals lantbrukare (pensionärer, som driver sina lantbruk på sparlåga, deltidslantbrukare etc.), som har en skattepliktig årsomsättning understigande 10.000 kr. På företagarsidan finns det ett stort antal personer, som utför servicearbeten på fritid.

De problem som uppkommer gäller såväl mervärdeskatten som inkomstskatten. Det kommer att bli ganska lönsamt att avstå från inkomster i gränsskiktet kring 10.000 kr. Hamnar man under 10.000-kronorsstrecket, får man stoppa mervärdeskatten i egen ficka. Den utgående skatten torde i allmänhet för dessa företagare vara betydligt större än den ingående, eftersom man inte gör några nämnvärda investeringar. Ifråga om inkomstskatten uppkommer problem därigenom att mervärdeskatten skall tas med på jordbruksbilagan, om vederbörande kommer under 10.000-kronorsstrecket men inte, om han kommer över. Detta skall belysas med ett exempel.

Två lantbrukare, A och B, har under ett år haft följande inkomster och utgifter:

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

Inkomster och naturaförmåner

	A	B
Arrenden och hyror	600	600
Mjölk och slaktdjur	8.000	8.200
Mervärdeskatt härå	889	911
Produkter till hushållet ...	900	900
Mervärdeskatt härå	100	100
Bostadsförmån och elström	1.800	1.800
S:a kr	12.289	12.511

Utgifter och värdeminskningsavdrag

Foder m. m.	2.000	2.000
Inventarier och byggnader	800	800
Mervärdeskatt	276	276
Räntor, försäkringar m. m.	500	500
Värdeminskningsavdrag ..	400	400
S:a kr	3.976	3.976
Skattepliktig omsättning, kr	9.889	10.111
Mervärdeskatt att inbetala till staten, kr	0	735
Nettointäkt på jordbruksbilagan, kr	8.313	7.800

Inkomsterna och utgifterna är för de båda lantbrukarna exakt lika med undantag för att B haft 200 kr större inkomster för mjölk och kött än A. Den skattepliktiga omsättningen för B överstiger 10.000 kr, varför han blir redovisningsskyldig. Det bör observeras att mervärdeskatten på produkterna till hushållet, 100 kr, ingår i den skattepliktiga omsättningen. B måste betala in 735 kr i mervärdeskatt under det att A får stoppa 713 kr (989—276) i egen ficka. Inkomstökningen på 200 kr har medfört en minskning i nettointäkten på 513 kr. Det torde komma att åtgå åtskilligt med tid för att förklara den här problematiken för de skattskyldiga i dessa inkomstlägen.

Redovisningen för lantbrukare, som saknar fullständig bokföring

Även om stora ansträngningar kommer att läggas ned på att förmå lantbrukare som nu saknar fullständig bokföring att börja föra bok fr. o. m. 1 januari 1969, måste man räkna med att ett ganska stort antal lantbrukare även i fortsättningen kommer att sakna bokföring eller ha en ofullständig sådan.

Det har övervägts att utarbeta en förenklad metod för redovisningen av mervärdeskatt, t. ex. med utgångspunkt från jordbruksbilagan. Det är emellertid ett ganska stort antal poster på bilagan som inte berörs av mervärdeskatt. Tidigare har angetts vilka poster på inkomstsidan som inte beläggs med skatt. Här nedan följer en uppräkning av de poster på jordbruksbilagans avdragssida, som inte berörs av mervärdeskatt:

Arbetslöner och undantagsförmåner
Brännoljor
Elektrisk ström
Djurmedicin enligt recept
Försäkringsavgifter
Drivmedel, skatt och försäkring för personbil
Bokföringsavgift, porto och telefonkostnader
Arrenden
Räntor
Skogsvårdsavgift
ATP-avgift

Härtill kommer den olikartade behandlingen av ingående skatt på byggnadskostnader och inköp av personbil. Alla dessa undantag har medfört att det inte ansetts möjligt att räkna fram utgående och ingående skatt med utgångspunkt från uppgifterna på jordbruksbilagan. Lantbrukarna kommer därför att tillrådas att redovisa mervärdeskatten post för post. En blankett har emellertid utarbetats (Lantbrukarnas förbundets driftsbyrå, formulär 101) för kontroll mot jordbruksbilagan av att mervärdeskatten blivit riktigt redovisad. För att underlätta redovisningen har vidare en blankett "Redovisning av mervärdeskatt"

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

(formulär nr 100) iordningställts. I denna finns utrymme för att anteckna de affärshändelser, som berörs av mervärdeskatten. Lantbrukare, som saknar fullständig bokföring, kommer att tillrådas att förvara och numrera avräkningar, fakturor etc. i en pärm.

I räkenskapshäftet finns också ett sammandrag för redovisningen av mervärdeskatten. Det är nödvändigt att detta förs, eftersom det kan bli aktuellt för den skattskyldige att hålla reda på vad han har att fordra av staten i överskjutande ingående skatt. Återbetalning av sådan skatt sker ju endast om beloppet uppgår till minst 1.000 kr. Om den skattskyldiges fordran understiger 1.000 kr, måste han själv hålla reda på detta och dra av beloppet ifråga vid nästkommande redovisning.

Redovisningen för lantbrukare, som har fullständig bokföring

För lantbrukare, som har fullständig bokföring, kommer övergången till mervärdeskatt inte att innebära några större bekymmer. Arbetet med bokföringen kommer dock att öka. Man kan räkna med att antalet bokföringsposter ökar med minst 50 procent på grund av mervärdeskatten.

Flertalet av de lantbrukare, som själva sköter sin bokföring, använder som dagbok en kolumnkassajournal, i vilken kolumnerna i allmänhet ansluter till rubrikerna på jordbruksbilagan. Eftersom det finns många rubriker på bilagan, blir det många kolumner i kassajournalen. Den mest sålda journalen är "Kassajournal för lantbruk" (Lantbruksförbundets driftsbyrå, formulär 84). I denna finns det 21 kolumner för fördelning av inbetalningarna och 30 för utbetalningarna.

Kassajournal för lantbruk har tryckts i en ny upplaga, varvid hänsyn tagits till mervärdeskatten. I avdelningen för inbetalningar har införts en kolumn för utgående moms och i avdelningen för utbetalningar en kolumn för ingående moms. I dessa kolumner skall de löpande in- och utbetalningarna av mervärdeskatt föras. Inbetalningar av skatt till staten och återbetalningar av skatt från staten skall föras i särskilda kolumner — diverse inbetalningar och diverse utbetalningar – där man kan skriva text.

I avdelningen för utbetalningar har dessutom gjorts den ändringen att kolumnen för byggnader delats upp på ekonomibyggnader och bostäder. Lantbrukarna kommer att tillrådas att dela på byggnadskostnader på dessa två konton. Härmed är vi inne på en av de besvärligare frågorna ifråga om redovisning av mervärdeskatten. Den ingående skatten på kostnader för bostäder får ju inte lyftas av. Härav följer att denna skatt inte skall föras på kontot ingående moms utan bokföras på kontot för bostäder. Denna olikartade behandling av byggnadskostnaderna, som sannolikt kommer att vålla en hel del bekymmer, skall belysas med ett par exempel.

1. En lantbrukare köper in en låda spik för 100: — kr. Den kommer inkl. moms att kosta 111: 11 kr. Om vi antar att spiken skall användas till 50 procent för ekonomibyggnader och 50 procent för bostäder, skall kostnaden fördelas på följande sätt:

Bostäder	55: 56
Ekonomibyggnader	50: —
Ingående moms	5: 55
Kronor	111: 11

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

2. En lantbrukare betalar till en byggmästare för följande arbeten:

Arbete och material för omläggning av tak	
Ekonomibyggnader	420:—
Bostäder	640:—
	Kr 1.060:—
Moms, 6,38 %	67:63
	Kr 1.127:63

Fördelning:

Ekonomibyggnader	420:—
Bostäder (640:— + 6,38 % = 640:— + 40:83)	680:83
Ingående moms 67:63—40:83	26:80
	Kr 1.127:63

I inkomstdeklarationen skall, under förutsättning att det rör sig om underhåll och reparation, kostnaderna för bostäder inkl. moms dras av.

Ett annat problem ifråga om redovisningen uppkommer vid byte av personbil. Ingående skatt för personbil får inte avlyftas, om bilen används för annat ändamål än återförsäljning eller uthyrning i yrkesmässig verksamhet. Däremot får ingående mervärdeskatt på personbilens driftskostnader dras av oavsett om bilen helt eller endast delvis används i verksamheten.

Vid försäljning av begagnad personbil skall mervärdeskatt utgå på 60 procent av vederlaget, d. v. s. med 6,38 procent. På denna punkt kan dock reglerna bli ändrade genom beslut av höstriksdagen.

Redovisningen vid ett bilbyte skall belysas med ett exempel.

En lantbrukare byter ut en begagnad personbil mot en ny. I mellanavgift erläggs kontant 11.000 kr exkl. mervärdeskatt. För redovisningen måste den begagnade bilen värdesättas. Den antas ha ett värde på 6.000 kr, varför priset på den nya blir 17.000 kr.

Ny personbil	17.000:—	
Moms	1.889:—	
S:a kr	18.889:—	
Begagnad personbil	6.000:—	
Moms 6,38 proc.	383:—	6.383:—
Nettolikvid kr		12.506:—

Bilbytet skall bokföras på följande sätt:

Inventariers konto	18.889:—	debet
Inventariers konto	6.000:—	kredit
Utgående moms konto	383:—	kredit
Kassa	12.506:—	kredit

Observera skillnaden mellan bokföringen av mervärdeskatten på den nya bilen, 1.889:— kr, som bokförs på inventariers konto och bokföringen av mervärdeskatten på den gamla bilen, 383:— kr, som bokföras på utgående moms konto.

Det blir alltmer vanligt att företagarna överlämnar sin bokföring och deklaration till bokföringsbyråer. Härigenom förenklas bokföringsarbetet högst betydligt. I den kassarapport som skickas in till byrån behöver endast föras in nettobelopp. En mejeriavräkning kan t. ex. ha följande utseende:

Helmjölk	945:— +	
Moms	105:— +	1.050:—
Skummjölk	42:— —	
Silvadd	15:— —	
Moms	6:33 —	
Smör och ost inkl. moms	27:50 —	
Insatser	19:— —	109:83
Nettolikvid kronor		940:17

Vid bokföring i kolumnkassajournal skall 9 poster föras in i lika många kolumner. I kassarapporten behöver bara nettolikviden, 940:17 kr, bokföras. I genom-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

snitt torde det bli ca fem gånger så många poster för lantbrukarna att bokföra i en kassajournal jämfört med en kassarapport. Härtill kommer arbetet med summering och transport av det större antalet poster.

Datatekniken tas nu också i bruk för bokföringen vid mindre företag. Mervärdeskatteredovisningen underlättas i hög grad om man utnyttjar datamaskiner. Samtliga uppgifter som krävs för deklarationen får man nämligen så gott som på köpet. Datamaskinen kan också "beordras" att själv göra fördelningen mellan moms- och varukontot. Har man t. ex. en momsbelagd avräkning på 900:— kr, konteras bara detta belopp. Maskinen gör sedan på bråkdelen av en sekund fördelningen med 90:— kr på momskontot och 810:— kr på varukontot.

Anlitandet av bokföringsbyråer innebär sålunda att företagarnas problem med bokföring och beskattning i stor utsträckning elimineras. Det är emellertid ett problem för bokföringsbyråerna att rätt avväga sina resurser ifråga om personal, kontorsutrymmen m. m. med hänsyn till den ökade efterfrågan på dessa tjänster, som beräknas uppstå med anledning av mervärdeskatten.

Då det är ett intresse, inte minst för myndigheterna, att arbetet med redovisning m. m. av mervärdeskatten kommer att gå så friktionsfritt som möjligt, är det ett önskemål att alla som kommer i kontakt med redovisningsskyldiga företagare hjälper till att klargöra de problem, som uppkommer för bokföringsbyråerna. *Det är nödvändigt att företagare, som räknar med att behöva hjälp med sin bokföring och deklaration fr. o. m. 1 januari 1969, anmäler detta senast den 1 oktober i höst så att byråerna kan anpassa sina resursr härefter. Om inte detta sker är det risk för att kaos uppstår i mars—april 1969, då de första mervärdeskattedeklarationerna skall upprättas jämsides med 1969 års deklarationer.*

Informations- och upplysningsverksamheten om mervärdeskatten blir mycket omfattande

Införandet av mervärdeskatten kräver en mycket omfattande informations- och upplysningsverksamhet. För lantbrukets vidkommande organiserades denna verksamhet redan på försommaren. Mycket talar för att upplysningskampanjen om mervärdeskatten blir den mest omfattande som någonsin förekommit. Verksamheten riktar sig dels till de ekonomiska föreningsföretagen, dels till de enskilda lantbrukarna.

För de ekonomiska föreningarna gäller det att ändra sina dataprogram och avräkningsrutiner. Redan i februari 1968 tillsattes lantbruksförbundets momskommitté, och vid halvårsskiftet var kommittén i stora drag klar med sina rekommendationer och anvisningar till föreningarna. Det tar nämligen ca sex månader att ändra på dataprogram m. m.

Informationen till lantbrukarna kommer att organiseras på två fronter, dels genom kurser och föredrag, dels genom studiecirklar. Kurser skall anordnas för alla tjänstemän, som kommer i kontakt med lantbrukarna och deras ekonomiska problem. Det är ca 3.000 befattningshavare från de ekonomiska föreningarna och den statliga lantbruksorganisationen samt lärare vid lantbruks- och skogsbruksskolor m. fl. Vidare kommer minst ett 1.000-tal informationsmöten att anordnas för enskilda lantbrukare.

Den största informationsinsatsen kom-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01

mer dock att ske via studiecirklar. Ett undervisningsmaterial med rikhaltiga exempel har iordningställts för såväl lantbrukare som andra företagare på LTK (Lantbruksförbundets Tidskriftsaktiebolags Korrespondensskola). Man räknar med att Vuxenskolan skall anordna över 3.000 studiecirklar, varigenom minst 25.000 lantbrukare kommer att nås. Man räknar sedan med att de lantbrukare, som bevistat kurser och studerat ämnet i studiecirklar, i viss utsträckning skall kunna hjälpa de lantbrukare, som inte har kunnat nås genom kurser, föredrag och studiecirklar.

Information kommer också att ske genom press, radio och TV.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:39:01